

Sait Çetinoğlu: Tarihsel Ermeni topraklarını Türk saymak, Kürdistan saymak, Soykırımın sonuçlarına sahip çıkmakla eş anlamlıdır.

Posted on 22/12/2014

Greta Avetisyan: Sayın Çetinoğlu bir aktivist ve Türk toplumunun gerçek ve çarpıtılmamış tarihini ortaya koyan kitapçıklar yayınlayan Özgür Üniversitenin Türkiye'deki kurucusu olarak biliniyorsunuz. Böyle bir girişime başlamanızın sebebi neydi?

Sait Çetinoğlu: Özgür üniversitenin resmi kurucularından değilim. Destekleyicilerinden ve bu çevreden bir araştırmacıyım. Üniversitenin kuruluş bildirgesindeki tespitimizde: "Türkiye'de yönetici sınıfın egemenlik zihniyeti açısından, iddia edildiği gibi, Osmanlı İmparatorluğu'ndan radikal bir kopuşun yaşanmamış olması, tam tersine bu alanda en karanlık mirasın devralınmış olması ve bağnaz bir resmi ideolojinin kesin hakimiyeti, özerk kafaların ve kurumların oluşmasını engellemiştir." Biz bu resmi ideolojinin aparatı resmi tarihin sorgulanması gerçeklerin ifade edilmesi ve zihinlerdeki karakolların kaldırılarak özgür beyinlerin oluşmasında bir çaba gösterelim istedik.

Sizin için Türkiye'nin gerçek tarihi nedir?

Türkiye Cumhuriyeti, kolonyalist Büyük Britanya İmparatorluğu ile Sovyetler Birliđi'nin komşu devlet olmak istememeleri nedeniyle oluşturulan bir tampon devlettir. Türkiye sürecinde bu reel politik'i kavrayarak, jeopolitik konumunu şantaj olarak kullanıp bir güç devşirdi. Bu durum Soykırımın başka araçlarla devamı demek olan saldırgan bir inkar kampanyasını sürdürmesini kolaylaştırmış ve kalıcı hale getirebilmiştir. Eğer Malta bir Nurenberg olsaydı bugün çok daha başka şeyler konuşuyor olurduk.

Ermeni soykırımı hakkında çok konuştunuz. Sizce bunun anlamı nedir? Bu suçu ilk kez ne zaman duydunuz ve bir defasında söylediğiniz gibi; hayatınızı “şeytanı açığa çıkarmaya” adamanıza ne sebep oldu?

Soykırımla çok erken yaşta tanıştım. Gençliğimin geçtiği topraklar Ermeni ve Pontos Soykırımının gerçekleştiği topraklardı. O zaman bunu “Ermeni ve Rum Sevkiyatı” olarak biliyordum. Nenem yapılan zalimliklerin tanığıydı bize anlatırdı. “Gavur Gelin”leri tanıdım. Onların dramına tanık oldum. Soykırım faillerini tanıdım. Onlardan katliamları kahramanlık hikayeleri olarak dinledim. Cezaevi sürecinde toprak ihtilafları ile daha yakından tanışma olanağı buldum. Bu anlaşmazlıklardan en çok cinayetin işlendiği bölgelerin Ermeni ve Pontos nüfusunun yoğun olduğu yerler olduğunu kavradım. Bu bölgelerde devletin en büyük toprak sahibi/toprak ağası olduğunu öğrendim. Birçok el koyma öyküsünü bizzat faillerinden dinlemem, Gaspı yani *Emval-i Metruke* olayını kolaylıkla kavramamı sağladı. Öğrendiklerim baştan sona haksızlıktı. Haksızlığa tavır almanın, bir insanlık borcu olduğu, başta öğrendiğim değerlerden biriydi.

Türkiye’de yaşayan bir kişi olarak Türk toplumunun Ermenilere ve Ermeni soykırımı gerçeğine karşı takındıkları tutumu tarif edebilir misiniz?

Bana göre Türkiye’de herkes demesek de, çoğunluk bir gariplik olduğunun farkında ama zihinleri resmi ideoloji ve resmi tarih ile bulandırılmış olduğundan soru sormaktan aciz. Bir soru sorabilse ne olduğunu anlaması gecikmeyecek. Sonrası vicdanına kalmış!

İnsanlar, kendilerini oralı (o köylü, o şehirli) olduğunu sanıyor ama köy yada şehir mezarlığında babasının dedesinin mezarının olmamasını sorgulamıyor. Sorgulayabilse gerçeğe ulaşacak ama bu kez dedesi katil ve gaspçı olduğu gerçekliğiyle karşılaşacak. İşte burası zor bir durum: Gizliyor ve inkar ediyor. Bir başka durum da şöyle: Hiçbir akrabası olmadığını sorgulamayan o kadar çok insan var ki. Onları oraya leylek getirdi sanki. Sorgulasa orjini ile Ermeni yada Pontos yetim ailesi olduğu gerçekliğiyle tanışacak. O da zor

bir durum: Bir anda küfürün nesnesine dönüşecek.

Türk toplumu Ermeni - Türk ilişkileri perspektifini nasıl görmektedir?

Bu sorunuza cevap olarak Van ilinde meydana gelen Vartan Oteli olayını hatırlatarak başlamak isterim. Amerikan vatandaşı Viktor Bedoyan %20 pay sahibi olduğu VK Express firmasının Van'da bir otel satın alıp turizm yatırımları yapmak istemesi; Türkiye'de Ermeniler Van'ı ele geçiriyor kampanyalarına neden oldu. Şirket kayba uğrayarak Türkiye'den çekildi. Bedoyan Ermenice bilmiyordu, eşi de Ermeni değildi. Otele verilen Vartan ismi Bedoyan'ın oğlunun ismiydi. Şirket hakkını arayamaz Van'da kendini savunan avukat bulamaz. Zamanın ABD dış işleri Bakanının araya girerek Türk içişleri bakanına lütfen vatandaşımızın hakkını koruyun uyarısı sonucu ve ABD konsolosunun 7 kez Van'a gelip durumu takip etmesi neticesinde Şirket 1 milyon \$ zararla Otel olayını kapatır. Bildiğiniz gibi Van şu an Yerel ve Merkezi idareyi paylaşan HDP'nin ve AKP'nin oy deposudur. HDP Soykırımın tanınması için meclise önerge vermiştir. 2001' yılından bu güne ne değişmiştir?

İktidarı merkezi iktidarı kontrol eden Erdoğan'ın "Affedersin Ermeni..." söylemi ile yereli kontrol eden Öcalan'ın Ermeni lobisi ve bin yıllık İslam kardeşliği söylemi karşısında ne söyleyeceğimi bilmiyorum.

Bu günlerde yeniden ısıtılan *Kuvay-i Milliye ruhu* geleceğe dair tasvirleri karartan unsurlardır.*

Sanki her şey Soykırımın 100. Yılı'nın kazasız belasız hasarsız atlatılmasına kurgulanmış gibidir.

Van ilinden söz etmişken, Çirkince adlı eski bir Elen köyünü yeniden canlandırıp Şirince'ye çevirmekten dolayı şu anda cezaevinde bulunan ve ne kadar cezaevinde kalacağı belli

olmayan an itibariyle onaylanan cezaları toplamı 17 yıla ulaşan Ermeni entelektüeli Sevan Nişanyan'ın projesi ile bu projeyi hayata geçirmek için yaptığımız Van seyahatinden (2011 kışı) söz etmeliyim: Sevan'ın hayali, Tarihi Ermenistan'da eski bir Ermeni köyünü yaşama döndürmektir. Köyü, Ermeni köy mimarisi ve köy yaşamını ile 100 yıl öncesini deki gibi yeniden yaşatmaktır.

Bu deneyimi ve cesareti Şirince'den edinmişti. Hayali için seçtiği mekan şimdi bir Kürt köyüne dönüşen eski bir Ermeni köyü (Ermenice adı Kantsag[2]) Gevaş ilçesi Altınsaç (Kanzak) köyüne bağlı Mezır mevki (38 25' 11" K, 42 53' 28" D) idi. Yöneticilerle ve partililerle görüştük. Sevan'ın deyişiyle "köy yeri bir daha gezildi Köylülerle, Ağayla muhtarla pazarlık peşrevleri sürdürüldü." Nedense herkes *olumluydu* ancak biz bir sonuç çıkaramadık.

Projenin amacında:

Ermeniler açısından: Anavatanla duygusal bağların onarılmasına yardımcı olacak, genç kuşağın tarihi kökleriye tanışmasına fırsat verecek, Türkiye'ye ve Türklere ilişkin önyargıların yumuşamasına vesile olacak, turistik amaçla gelenler için ilgi odağı ve "yuva" olacak bir mekân yaratmaktır.

Bölge halkı açısından: Yıllarca "düşman" olarak algılanan Ermenilerle tanışma ve iletişim zemini oluşacaktır. Konferans, workshop, konser, tiyatro vb. gösterileri bölgenin kültür yaşamına renk getirecektir. Ayrıca çok yoksul bir bölgeye ciddi ekonomik katkı sağlanabilir.

TC açısından: Türkiye'nin onurunu zedelemeyen Ermeni meselesiyle yüzleşmek için "şık" bir fırsattır. Yurdundan dışlanan insanlara "gelin burası sizin vatanınızdır" mesajı vermek ve sembolik de olsa bir toprak ve yurt tahsis etmek, dünya kamuoyunun Türkiye'den beklediği "barış jestinin" önemli bir ayağı olabilir. Denmişti.

Ermeni ve Türk toplumlarının uzlaşmaya varması ve sorunu çözmeleri nasıl mümkün olacak, bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Birincisi, çağdaş Türkiye'nin Ermeni Soykırımı sürecinde edinilen (siz bunu gasp olarak okuyun) ekonomik, siyasi, askeri ve diğer kazançlar temelinde inşa edildiğini, komşu Ermeni devletinin boyut, statü ve güç kaybından yararlanmayı sürdürdüğünün anlaşılması, bunlarla ilişkili olarak Ermeniler ve Türkler arasındaki ilişkilerde oluşan bu asimetrinin bir hegemonya ilişkisine dönüştüğünün kavranması gerekir. Yüz yıldır süren bu anormalliğin hegemonya ilişkisini dönüşmesi, Soykırım itibariyle kalıcılaştırılmıştır. Türkiye ve dünya yüz yıldır soykırımdan doğan bu anormalliği düzelterek herhangi bir çaba da göstermemiştir.

İkincisi, bu duruma neden olan Ermeniler değil 1. Savaş'ın savaşı tarafları ile Türkiye ve içindeki Müslüman toplumlardır. Ve halen haksızlık sürüyor, durum düzeltilmemiştir.

Açık ki Ermeni Soykırımının inkarı sürecine yöneltilen çabalar ve soykırımın uluslar arası ölçekte tanınmasına karşı atılan adımlar Türkiye'den pek çok malzeme kaynağı gerektirmektedir ve büyük ihtimalle Türkiye Soykırımı tanımadığı sürece bu gereklilik sürecektir. Sizce bu sorunun üstesinden nasıl gelinebilir? Türkiye'nin en azından Ermeni Soykırımını tanımasını ne sağlayabilir?

Can alıcı soru: Adaletin neresinde yer alıyoruz? sorusudur. Ancak 100 yıllık tarihsel haksızlığın gizlenmesi için oluşturulan Soykırım ahlakı/1915 ahlakı bu sorunun cevabının önündeki en büyük engeldir. Ailenin, sonrasında eğitimin, hukukun, ekonominin... 1915 Soykırım sürecindeki tarihsel haksızlığın gizlenmesine yönelik şekillendirilmesi, bu *ahlakı* güçlendirmiş ve kalıcılaştırılmıştır. Bu *ahlakın*/ahlak dışılığın, adaleti araması, adaletli davranması ve tarihsel haksızlıkla/ Soykırımla yüzleşmesi düşünülemez. Sorun aynı zamanda bir ahlak sorunudur.

Ermeni Soykırımı hakkındaki bir röportajınızda görüşmeyi gerçekleştiren kişiye şöyle bir

soru sormuştunuz; “Daha önce karşılaştığınız Türk entelektüellerine 1915’de dedelerinin nerede olduğunu sordunuz mu? Bundan sonra soracak mısınız?” Sayın [Çetinoğlu](#) sorunuza cevap verecek misiniz?

O soruyu sormaktan usanmayacağım. Sorun o sorunun cevabında gizli. Bir ekonominin %30-35’inin sahipleri yok edilecek ve o zenginlik el değiştirecek yeni sahipleri bundan hiç utanç duymayacak... Şu gayet açıktır ki, soykırımın sıradan faileri rüyalarında görmedikleri olanaklara Soykırım sayesinde kavuşmuşlardır ve bundan utanç duyulmamaktadır.

Dedemin yaptıklarından sorumlu değilim! diyenlere Avrupa’da Nazi denilmektedir. Tarihsel Ermeni topraklarını Türk saymak, Kürdistan saymak, Soykırımın sonuçlarına sahip çıkmakla eş anlamlıdır. Tarihi Ermenistan’ın kolonizasyonunu kabul etmek demektir. Sorumlu ve sağduyulu yaklaşım Soykırımın meyvelerinin reddini gerektirir.

[1] ARMEDIA’DAN Greta Avetisyan ile 9.12.2014 tarihinde yapılan röportaj

Ermenicesi:

<http://armedia.am/?action=Exclusive&what=show&id=1247176618&lang=arm&lang=arm>

[2] <http://www.nisanyanmap.com/?y=alt%C4%B1nsa%C3%A7+&t=van&lv=1&u=1&ua=0>

*Röportaj 9.12.2014 tarihinde yapılmıştır. PKK yöneticilerinden Mustafa Karasu’nun 14 Aralık Cemaat tutuklamalarında sonra verdiği demecinde AKP dönemindeki faili meçhul cinayetlerden söz ederken: “Yani Fethullahçılar, bu Büyük Birlik Partisi’ni (BBP) ve Alp-Erenleri kullandılar. Fethullahçılar bu Ermeni Lobisi ve Hıristiyanlarla daha fazla ilişkidirler. Ama ilginçtir, en fazla da Fethullahçılar, Alp-Eren ocaklarıyla bu Hıristiyanlara ve Ermenilere karşı yönelim içerisine girdiler. Bunu da gerçekten çözmek lazım. Bu yönüyle bazı cinayetlerde Fethullahçıların parmağı olabilir. Bir de tabii komitacı dedik, yani darbeci. Tabii ki bu tür işler yapmış olabilirler. Bunlar ortaya çıkacak.” Sözlerindeki Ermenileri ve

Hıristiyanları Cemaat ile ilişkilendirerek düşmanlaştırması izahtan varestedir.